

TỌA ĐÀM NHÂN SINH HẠNH PHÚC

(Giảng Giải Đề Tử Quy)

Tập 41

Giám định: Lão pháp sư Tịnh Không

Chủ giảng: Thầy Thái Lễ Húc

Địa điểm: Học hội Tịnh tông Đài Nam, Đài Loan

Thời gian: 15/02/2005 - 23/02/2005

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

Các bạn thân mến, chào mọi người! Thấy mọi người đều pháp hỷ sung mãn! Trước tiên chúng ta trả lời câu hỏi.

Hỏi: Bạn thứ nhất hỏi rằng: con xin hỏi thầy, học Đề Tử Quy thì có tài liệu giảng dạy học tập hỗ trợ nào khác có thể giúp chúng con tốt hơn không? Thứ tự và trình tự học tập ấy là như thế nào?

Trả lời: Đề Tử Quy có thể phối hợp với Câu Chuyện Giáo Dục Đức Hạnh (Đức Dục Khoa Bồn) để học. Câu Chuyện Giáo Dục Đức Hạnh giống như một bản tổng kết các lý luận và phương pháp của cổ thánh tiên hiền, có thể cho chúng ta biết cách vận dụng linh hoạt những lý luận, phương pháp này, và sẽ được nâng cao những đạo lý đối nhân xử thế, vì vậy Câu Chuyện Giáo Dục Đức Hạnh là một bộ tài liệu giảng dạy hay. Câu Chuyện Giáo Dục Đức Hạnh của chúng ta có bạch thoại giải thích, các bạn muốn hoằng dương văn hóa truyền thống thì đều có thể sử dụng sách này làm tài liệu hỗ trợ dạy học để học tập, chia sẻ cho phụ huynh và dạy bảo học sinh. Ngoài ra, sau khi học xong Đề Tử Quy, chúng ta có thể học Tam Tự Kinh và Ngũ Chung Di Quy (do tiên sinh Trần Hoằng Mưu triều Thanh biên soạn), đặc biệt là trước tiên chúng ta phải cầm gốc ở cuốn Dưỡng Chánh Di Quy, sau đó tiếp tục có thể đi sâu nghiên cứu, đọc xem Tứ Thư.

Chúng ta sẽ có một loạt các khóa học ở Học viện đào tạo trực tuyến, sẽ giảng dạy Những Câu Chuyện Giáo Dục Đạo Đức, cũng sẽ giảng dạy những tác phẩm kinh điển như Tam Tự Kinh. Chúng ta cũng sẽ giảng dạy Tứ Khố Hội Yếu. Tứ Khố Hội Yếu là tinh hoa của Tứ Khố Toàn Thư, Tứ Khố Toàn Thư có 1.500 bản, lọc lại thành 500 bản Tứ Khố Hội Yếu, cho nên chúng ta sẽ đọc và đi sâu nghiên cứu Tứ Khố Hội Yếu, dùng nó trong khóa học, chúng ta có thể cùng nhau học tập. Nếu chúng ta có thể nghiên cứu sâu, học tập thật tốt toàn bộ Tứ Thư thì nền tảng của toàn bộ văn hóa truyền thống sẽ cực kỳ vững chắc, sau đó chúng ta

sẽ tiếp tục học Ngũ Kinh. Trên thực tế, thứ tự này đã được nói rõ trong bộ kinh điển Tam Tự Kinh, chúng ta cũng có thể lật Tam Tự Kinh ra xem một chút. Vừa mới nói đến Đệ Tử Quy, rồi đến Tam Tự Kinh, còn có một quyển sách rất quan trọng khác là Hiếu Kinh, cũng phải học tập cho thật tốt.

Hỏi: Bạn tiếp theo nêu rằng “từ xưa đến nay ai không chết” (không phải, mà là “đời người xưa nay ai không chết, lưu lại lòng son chiếu sử xanh”). Mong bản thân đồng tu làm, phổ biến rộng rãi toàn diện Đệ Tử Quy, cùng cố gắng với mọi người.

Trả lời: Chúng tôi hiểu rằng nên bắt đầu từ kinh điển mà làm, nên bắt đầu từ hiếu mà làm và nên bắt đầu từ mình mà làm.

Hỏi: Vị đồng tu này nêu rằng “Chớ gièm pha” (勿輕訾), nên đọc chữ 訾 là zī hay zǐ?

Trả lời: Chữ zī này nên đọc theo âm xưa. Khi đọc sách xưa, thông thường cách đọc sẽ đọc theo âm xưa, chẳng hạn, “đi phải thưa, về phải trình” (出必告 [gù] , 反必面). Vậy thì khi đọc kinh điển, chúng ta cố gắng xem xét dùng cách đọc nào [cho trường hợp chữ đa âm], bởi vì người thời xưa đọc như vậy, chúng ta tôn trọng, không thay đổi. Có thể đọc “Chớ gièm pha” (勿輕訾[zī]).

Hỏi: Câu tiếp theo, “gọi người lớn, chớ gọi tên”, ở cửa Phật thực hành như thế nào?

Trả lời: Chúng ta sẽ gọi là sư huynh Trần, sư tỷ Trần, chứ không gọi tên.

Hỏi: Hiện tại mọi người đều gọi tắt là Hạnh sư, chứ không gọi là pháp sư Ngô Hạnh, làm sao sửa?

Trả lời: Đây là pháp hiệu của pháp sư, đương nhiên là pháp sư Ngô Hạnh, có thể. Còn Hạnh sư, bởi vì đây cũng là pháp hiệu của pháp sư, mà không phải tên của thầy ấy, cho nên gọi Hạnh sư cũng được, cũng không phải gọi tên.

Hỏi: Có khi giới thiệu người lớn phải nêu cả họ và tên, thì nên tôn xưng như thế nào?

Trả lời: Giới thiệu người lớn, chúng ta không cần trực tiếp đề cập đến họ và tên của họ. Thông thường sẽ nói: “Vị này là cha tôi, vị này là chú của tôi”, trường hợp này khá nhiều, không thể nào chúng ta đi giới thiệu trưởng bối, rồi sau đó còn giới thiệu toàn bộ tên của họ ra. Về cơ bản, nên lấy danh thiếp của trưởng bối mình ra, hoặc chính mình nói: “Xin chào! Xin chào! Tôi họ Y (tức nêu

họ của mình ra).” Ngay lúc đó, trước tiên chúng ta nên để họ làm quen với nhau một chút, [để đối phương] biết rõ mối quan hệ giữa trưởng bối với chúng ta. Chúng ta không thể giới thiệu rằng: “Vị này là cha tôi, ông tên là Nguyễn Văn A”, không có cách giới thiệu như vậy. Thông thường ví dụ nói, tôi nói: “Đây là cha tôi”, thì bên kia sẽ nói gì? “Con chào chú Thái!”, “Con chào bác Thái!”, bởi vì ông ấy là cha tôi nên không thể nhầm lẫn được, [ông ấy chắc chắn] cùng họ với tôi. Mà lễ phép này, quan trọng nhất là nội tâm...

Hỏi: Ở trong cùng một đoàn thể, khi có nhiều người lớn cùng họ thì phải tôn xưng như thế nào cho khỏi lẫn lộn?

Trả lời: Ví dụ như: ông Trần hoặc sư huynh Trần (anh Trần), chắc chắn tuổi của hai người họ là khác nhau, một người có thể gọi là sư huynh Trần lớn (anh Trần lớn), còn người kia có thể gọi là sư huynh Trần nhỏ (anh Trần nhỏ). Bạn xem người thời xưa của chúng ta, ví dụ như, tôi đến từ Tả Doanh, vì vậy sẽ gọi tôi là Thái Lễ Húc Tả Doanh, rất nhiều người thêm nơi sinh của họ vào trước họ của họ, một là để dễ phân biệt, hai là cũng không quên vùng đất này đã nuôi lớn họ, vẫn luôn nhớ về quê hương. Như vậy hẳn không vấn đề gì. Hoặc bạn có thể gọi là anh Thái Tả Doanh (anh Thái đến từ Tả Doanh), một cách khác là anh Thái Đài Nam (anh Thái ở Đài Nam).

Hỏi: Trẻ em bốn tuổi tự học ở nhà, đã thực hành Đệ Tử Quy, còn có thể bắt đầu học từ những kinh điển nào nữa?

Trả lời: Ban nãy chúng tôi cũng nói về toàn bộ thứ tự đọc kinh điển, trong Tam Tự Kinh đã nói rất rõ. Đệ Tử Quy là quan trọng nhất, phải nhắc đi nhắc lại nhiều lần, nhất định phải bảo các em nhỏ cảm thấy thật vững chắc, khi trẻ của chúng cảm càng sâu thì những kinh điển này sẽ càng tương ứng với chúng. Vì vậy, các bạn thân mến, đọc nhiều thôi chưa đủ, quan trọng nhất là phải dùng được, nửa cuốn Luận Ngữ cũng có thể trị vì thiên hạ. Bậc làm cha mẹ chúng ta, thấy con mình thuộc rất nhiều kinh điển thì phải càng chú ý đến một điểm: Hành vi của chúng có đoan chánh không? Có khiêm cung không? Như tiết trước chúng tôi đã đề cập tới, tiên sinh Lâm Tắc Từ đã nói đến một điều quan trọng về đọc sách, “hành vi bất chính, đọc sách vô ích.” Đối mặt với giáo huấn của những bậc hiền triết này, quý phụ huynh tuyệt đối không được có thái độ cầu may, những điều này đều là quy tắc nhất định. Bạn không nên nói rằng, đứa trẻ đã thuộc rất nhiều, nếu bạn phát hiện ra lời nói và hành vi của chúng có công cao ngã mạn, lúc này bạn cũng không nên cầu may nữa. Vì vậy, chúng ta nhất định phải khiến chúng

dưỡng thành một thái độ đúng đắn trong việc xử sự, đối đãi người khác, có vậy thì những kinh điển này mới có thể mang lại lợi ích cho cuộc đời chúng.

Hỏi: Học sinh lớp 4, lớp 5 tiểu học tự học ở nhà, đã đọc thuộc lòng Tứ Thư, Ngũ Kinh rồi, nhưng không phù hợp để học lên trung học cơ sở, phải làm thế nào để dẫn dắt tốt các em? Ngoài việc thực hành Đệ Tử Quy trong cuộc sống, còn có thể đọc những kinh điển nào khác? Hoặc chỉ cần đi sâu một môn là được?

Trả lời: Về sự ảnh hưởng đối với trẻ nhỏ, thì gia đình vẫn chiếm phần lớn, vì vậy phụ huynh chúng ta phải nhớ rằng, bản thân phải lấy mình làm gương. Từ nhỏ đến lớn tôi chưa từng đọc kinh điển, thực sự là chưa. Nhưng sau này dần thân vào con đường giáo dục, tiếp xúc với kinh điển, vì sao lại rất tương ứng? Vì cha mẹ đã làm tấm gương rất tốt và tạo dựng nền tảng làm người cho chúng tôi, cho nên đúng là càng thâm nhập kinh điển và đi sâu vào giáo dục thì càng cảm thấy cha mẹ quá vĩ đại và có ảnh hưởng sâu sắc đến chúng tôi. Vì vậy, chúng ta vẫn phải nắm rõ bản chất của giáo dục, “giáo là trên làm dưới noi theo; dục là dạy con làm thiện”. Chỉ cần trong gia đình bạn có bầu không khí học tập thật tốt, có tấm gương làm người thật tốt, đứa trẻ này sẽ không thể nào có sự lệch lạc quá lớn. Và bởi vì toàn bộ chính sách giáo dục hiện tại của chúng ta, vẫn chưa có cách nào trong một thời gian ngắn có thể quan tâm đầy đủ, coi trọng việc huấn tập văn hóa truyền thống Trung Quốc, nên chỉ cần con cái của bạn đã cảm tốt về Đệ Tử Quy từ trước khi học tiểu học, thì dù chúng lên trung học cơ sở, gặp một số tình huống giao lưu với bạn học, bạn cũng có thể coi việc nắm bắt những cơ hội này là cơ hội giáo dục dành cho dạy kèm, và chúng cũng sẽ có chút trưởng thành và có kinh nghiệm từ đó.

Hỏi: Câu hỏi tiếp theo là: Muốn mở rộng dạy học Đệ Tử Quy trong cộng đồng, xin hỏi thầy nên tiến hành như thế nào? Xin thầy có thể chia sẻ kinh nghiệm thành lập Trung tâm Khải Mông ở Hải Khẩu được không?

Trả lời: Về giáo dục, chúng ta hãy trở về lại với một nguyên tắc cơ bản là lấy mình làm gương, thân giáo quan trọng hơn ngôn giáo. Vì vậy, sự thành bại của toàn bộ giáo dục kinh điển và giáo dục đạo đức không nằm ở trẻ em, mà là ở ai? Ở người trưởng thành, người lớn. Cốt lõi thực sự của khóa học này là lớp phụ huynh, cũng như lớp giáo viên, đây đều là người lớn tuổi có ảnh hưởng lớn nhất đến trẻ em. Đương nhiên, nếu như vừa mới bắt đầu mà đã bảo các bạn đi dạy lớp giáo viên, e rằng bạn sẽ như thế nào? Sẽ rất căng thẳng. May cho tôi là, vì tôi đã làm công việc giáo dục mấy năm nên chúng tôi giữ được tâm thái chia sẻ để đi dạy lớp giáo viên. Nếu bạn chưa có kinh nghiệm dạy học thì hãy bắt đầu dạy từ

trẻ em, như vậy bạn sẽ tích lũy được những kinh nghiệm dạy đức hạnh cho trẻ, dần dần sau này sẽ tương tác nhiều hơn với phụ huynh, sau đó bạn có thể mở các khóa học dành cho phụ huynh. Bạn điều hành nó tầm vài tháng, tôi tin rằng khả năng giao tiếp với phụ huynh của bạn có thể tốt hơn so với giáo viên ở các trường học thông thường. Bây giờ chúng ta hãy nghĩ xem, những giáo viên rất trẻ ra ngoài giao tiếp với phụ huynh có nhiều hay không? Càng ngày càng ít, bởi vì nhà trường chưa quan tâm đúng mức đến đạo đức, khi đạo đức không được coi trọng thì rất ít trao đổi với phụ huynh về vấn đề này. Khi bạn không ngừng tiếp xúc với phụ huynh và học sinh, thì kinh nghiệm của bạn về cách chăm sóc dạy bảo cho trẻ sẽ ngày càng phong phú, đến khi chúng ta tích dày phát mỏng, bạn có được những kinh nghiệm này rồi thì bạn có thể mở các khóa học dành cho giáo viên. Chúng tôi cũng có rất nhiều giáo viên, họ đều không phải là giáo viên, rất nhiều vị đều đến từ các ngành nghề khác nhau, sau đó tự mình dạy trẻ nhỏ, lại tự mình lên lớp với phụ huynh, dần dần tới lớp giáo viên, họ cũng có thể đi dạy học, đi chia sẻ kinh nghiệm. Cho nên đều là tuân tự tiến dần, chúng ta có thể từng bước một tích lũy kinh nghiệm, mà thật ra mà nói thì thế nào mới là chuyên nghiệp thật sự? Điều kiện quan trọng nhất của chuyên nghiệp là dụng tâm, bạn thật sự dụng tâm thì được hai, ba năm kinh nghiệm dạy học.

Kinh nghiệm mở trường ở Hải Khẩu của chúng tôi, điều quan trọng nhất là phải hiểu rằng: sự thành công hay thất bại của việc giáo dục đạo đức cho trẻ em phụ thuộc vào phụ huynh, bởi vì thân giáo quan trọng hơn ngôn giáo. Chúng ta thường nói đọc kinh, vậy đọc kinh là mục đích à? Các bạn thân mến, đọc kinh có phải là mục đích không? Không phải, đọc kinh chỉ là phương pháp, cách thức, còn mục đích thực sự của nó là làm cho trẻ nhỏ có đạo đức tốt. Vì vậy khi làm bất cứ việc gì, chúng ta cũng đừng bao giờ quên đi mục đích ban đầu của mình, đừng bỏ dở giữa chừng, mất phương hướng, rồi biến nó thành “thuộc nhiều hay ít”. Vì vậy, nếu đạo đức quan trọng thì phải làm thế nào để thành tựu đạo đức của trẻ, tất nhiên trước tiên phải trên làm dưới noi theo. Vì vậy, chúng tôi chú trọng vào các khóa học dành cho phụ huynh và giáo viên, mỗi tuần một lần, huấn tập không gián đoạn.

Vì có thể có một số giáo viên không phải là người tốt nghiệp từ trường đại học sư phạm, nên bạn có thể bắt đầu dạy trẻ nhỏ trước, tích lũy một số kinh nghiệm dạy đạo đức cho trẻ, dần dần bạn cũng có thể tương tác qua lại với rất nhiều phụ huynh và bắt đầu trao đổi với phụ huynh về giáo dục đạo đức và giáo dục gia đình. Đợi khi những kinh nghiệm này ngày càng phong phú rồi, có một

số giáo viên thực sự rất có tâm, mong muốn dạy tốt nhân cách cho trẻ, thì bạn có thể nhân tiện đây mở tiếp các khóa học cho giáo viên. Chúng tôi cũng có rất nhiều giáo viên là giáo viên tình nguyện, họ cũng không phải là người tốt nghiệp từ trường đại học sư phạm, trong số họ có người thì mở công ty, có người thì làm ở sân bay, đủ mọi ngành nghề, thế nhưng họ nhận thức được tầm quan trọng của đạo đức, cũng sẵn sàng cống hiến sức lực, do đó [tất cả họ] cũng đều tiến bộ rất nhanh chỉ trong vòng vài tháng. Chuyên nghiệp thực sự là nằm ở chỗ để hết tâm tư vào đó. Khi bạn thực sự đặt tâm huyết vào đó thì kinh nghiệm dạy học hai, ba năm của bạn đều có thể hơn hẳn kinh nghiệm hơn mười năm của người khác. Cho nên có nguyện thì có lực, điều quan trọng nhất vẫn là phải có tâm nguyện này thì mới có sức mạnh.

Hỏi: Đây là tâm đắc của một học viên. Từ khái niệm lớn trước đây, yêu thương chính là từ bi, rồi tiến thêm bước nữa hiểu rõ rằng yêu thương là dùng tâm để cảm nhận nhu cầu của người khác, như vậy quả thật chuẩn xác, cũng sâu sắc thể hội được chân đế của việc “tất cả do tâm tạo”, và biết tầm quan trọng của việc quán chiếu giữ tâm. Học được cách nắm bắt cơ hội giáo dục, là thời khắc mấu chốt quan trọng điều chỉnh hành vi của trẻ, đặc biệt là “thận trọng ngay từ đầu”, lại học được thêm phương pháp giải quyết. Từ sự việc chính mình là kết quả, tìm ra nguyên nhân mới là đạo căn bản, đương nhiên nỗ lực thực hành là chìa khóa thành công.

Trả lời: Vị thầy này đã tổng kết rất hay về khóa học mười ngày của tôi, và đã nắm bắt được rất nhiều trọng điểm.

Hỏi: Câu hỏi tiếp theo: Trung tâm Quốc Học Võ Lòng Hiếu Liêm ở Hải Khẩu là dạy học nhiều lứa tuổi hay chia lớp theo nhóm tuổi?

Trả lời: Là nhiều lứa tuổi. Nhưng mỗi tuần chúng tôi lên lớp một lần, giáo dục đạo đức nhất định phải trở về lại đâu? Về với gia đình và trong cuộc sống, chứ không phải học vài tiếng đồng hồ thì có thể thành tựu được, đạo ở trong cuộc sống. Trên thực tế, chúng tôi muốn thúc đẩy mức độ coi trọng đạo đức ở phụ huynh và giáo viên, mong rằng có thể mở rộng việc coi trọng đạo đức đến gia đình và nhà trường, đây là mục tiêu thành lập Trung tâm Quốc Học Võ Lòng của chúng tôi. Chúng tôi chỉ có vài người, liệu có thể dạy được bao nhiêu học sinh? Vì vậy chúng tôi muốn thức tỉnh gia đình và nhà trường phải nên coi trọng đạo đức.

Hỏi: Hiện nay trẻ em đi học ở trung tâm, lớn nhất là bao nhiêu tuổi và nhỏ nhất là bao nhiêu tuổi?

Trả lời: Em nhỏ nhất khoảng hai tuổi và lớn nhất là học sinh trung học cơ sở. Vừa hay chúng tôi tổ chức một hội trại thanh thiếu niên trong kỳ nghỉ đông, ban đầu dự kiến có 20 người, nhưng sau đó đã tăng lên 80 người. Chúng tôi cũng phát hiện ra, rất nhiều vấn đề tồn tại trong việc giáo dục thanh thiếu niên, vì vậy chúng tôi đã sắp xếp kỳ nghỉ đông này để làm điều đó, [và tất cả chúng tôi] cũng đều đang tích lũy kinh nghiệm. Thông thường mỗi tuần là tổ chức cho trẻ em, học sinh tiểu học trở xuống, tất nhiên nếu các em là học sinh cấp hai đến nghe thì chúng tôi cũng như thế nào? Chúng tôi cũng hoan nghênh. Còn như trong tương lai chúng tôi có mở cho học sinh trung học cơ sở hay không, chúng tôi sẽ xem tình hình thế nào rồi quyết định. Vừa hay lần này, học sinh trung học sơ cấp, trung học nghiên cứu học tập văn hóa truyền thống, nếu tiếng vang rất lớn, nói không chừng chúng tôi sẽ tiếp tục mở lớp trung học này, mỗi tuần cũng mở một lần, nhất định phải huân tu lâu dài mới được. Bởi vì giáo dục có thể đợi được không? Không thể đợi được.

Hỏi: Các khóa học ở trung tâm chỉ dạy Đệ Tử Quy thôi ạ? Vừa dạy vừa thực hành, dự kiến sẽ mất bao lâu để xong bộ khóa học này?

Trả lời: Đương nhiên không chỉ dạy Đệ Tử Quy, chúng tôi còn dạy Chu Tử Trị Gia Cách Ngôn, Hiếu Kinh. Bởi vì sau đó tôi thường đi diễn thuyết ở nhiều nơi, nên đúng là tôi và cô giáo Dương đã nhìn lại và không biết làm thế nào chúng tôi đến được đây, tôi thực sự không biết chúng tôi có thể làm được nhanh như vậy, nghĩ cũng nghĩ không ra, chắc là được cổ thánh tiên hiền âm thầm phù hộ. Vì vậy, hiện nay chúng tôi đều nhờ các thầy cô ở các nơi đến dạy học. Tất nhiên, thứ tự dạy học cũng là dựa theo lời dạy ở trong Tam Tự Kinh để thúc đẩy, cái gọi là “y pháp bất y nhân” (nghĩa là nhất định phải y theo kinh điển tu hành, không được nghe theo bất cứ ai cả). Mà sự học tập của phụ huynh và thầy cô giáo, ngoài duy trì lâu dài ngay nơi đó ra. Chúng tôi đã thành lập học viện trực tuyến, bạn lên “Đại Phương Quảng” thì có thể tra được. Trên học viện trực tuyến này, tôi rất nhiều lần giảng đều đã up lên đó, gần đây chúng tôi còn up nội dung của một số bài giảng của thầy Từ Tĩnh Dân lên, bảo đảm mọi người học không hết, bởi vì chúng tôi cũng sẽ duy trì lâu dài, lại up bài giảng mới lên, vì vậy “sống đến già, học đến già”.

Thông thường, chúng tôi giảng cho phụ huynh và trẻ nhỏ một cuốn Đệ Tử Quy trong bao lâu? Các bạn đoán thử xem sẽ mất bao lâu? Mỗi tuần một lần, nếu

lần này chúng tôi giảng Đệ Tử Quy giảng 40 tiết, thì sẽ mất bao lâu? Mười tháng, một tháng nếu lên lớp bốn lần, thì phải mất bao lâu? Chắc là khoảng chín tháng. Tốt! Tốt! Chúng ta đang học cuốn Đệ Tử Quy này, có phải chỉ học kinh điển Đệ Tử Quy thôi? Các bạn thân mến, chúng ta có học Đại Học không? Có học Trung Dung không? Có học Luận Ngữ không? Có học Cách Ngôn Liên Bích không? Lý là tương dung đấy! Vì vậy, khi bạn chuẩn bị chương trình học, tự nhiên bạn sẽ dung nhập và học tập những giáo huấn tương ưng này với nhau.

Đây là học từ thầy của tôi, là giáo thọ Thích Tịnh Không, các bạn thấy đấy, mặc dù sư trưởng đang giảng bộ kinh điển này, nhưng ngài đều sử dụng những lời dạy quan trọng của tất cả kinh điển khác như thế nào? Vào chỗ thích hợp nhất, khiến chúng ta vừa nghe liền có ấn tượng sâu sắc với câu đó ngay. Vì vậy, theo một sư trưởng tốt, bạn có thể tiết kiệm rất nhiều thời gian, và tiếp thu được rất nhiều giáo huấn quan trọng.

Hỏi: “Thâm nhập một môn, huân tu lâu dài”, trong tương lai trung tâm có sắp xếp các khóa đọc tụng Tứ Thư Ngũ Kinh, Thơ Đường, Cổ Văn Tuyển không?

Trả lời: Tứ Thư là cương lĩnh chủ yếu, nên nhất định phải đọc. Chúng ta trước hết hãy từng bước vững chắc tiến về phía trước, tốt nhất là mỗi tuần bạn học thuộc lòng một bài cổ văn, ba trăm chữ là được, nếu mỗi tuần thuộc lòng một bài cổ văn, thì một năm có thể thuộc bao nhiêu bài? Khoảng hơn 50 bài, vậy thì nền tảng cổ văn của bạn rất vững chắc. Đọc những kinh điển này, điều quan trọng là lợi mình lợi người, vì vậy khi bạn đọc Tứ Thư và Ngũ Kinh, bạn phải áp dụng những đạo lý này vào trong cuộc sống của mình, nếu không thì đọc sách càng nhiều thì có thể biến thành gì? Biến thành một sách. Chúng ta cần học và vận dụng nó một cách linh hoạt, học văn quý ở chỗ có thể thông quyền đạt biến, mà thông quyền đạt biến rất khó ngộ ra từ trong sách vở, đều là ở đâu ngộ ra? Từ trong cuộc sống mà ngộ ra. Được.

Chẳng hạn như chúng ta nói: “phàm nói ra, tín trước tiên”, vậy là hoàn toàn không được nói dối phải không? Có phải đều không được nói dối không? Phải quyền biến. Nếu bạn nói dối mà có thể cứu được một mạng người, thì dĩ nhiên nên nói dối, bởi vì tất cả việc học đều là đang vì lợi ích của người khác. Vì vậy, miễn là có thể mang lại lợi ích cho người khác, tất nhiên chúng ta phải biết cách quyền biến. Lấy một ví dụ thế này, khi đó Khổng phu tử ở nước Vệ, đúng lúc ngài phát hiện có một thần tử muốn nổi loạn, đang ở đó chế tạo hàng loạt vũ khí máy móc, kết quả là thần tử này đã bao vây Khổng phu tử và nói với ngài rằng: “ngươi đã phát hiện ra hành động của ta, vì vậy ngươi phải thề với trời thì ta mới

thả người đi.” Khổng phu tử bèn thề với trời: “Tôi tuyệt đối không nói ra chuyện của ông.” Ông ấy cho quân rút lui hết. Quân rút lui xong, Khổng phu tử liền nói: “Đi thôi, chúng ta đi bẩm báo với vua của ông ta.” Tử Lộ ở bên cạnh liền nói: “thưa thầy, sao thầy có thể nói mà không giữ lời?” “Phàm nói ra” như thế nào? Tín trước tiên. Phu tử nói: “Dưới sự bị ép buộc phải chấp thuận giữ chữ tín, vậy thì không cần tuân thủ, vì đó là họ ép buộc. Dù cho vì không giữ chữ tín mà ta đánh mất đi danh dự của ta, ta cũng không muốn nhìn thấy một cuộc chiến tranh lớn sẽ xảy ra ở một quốc gia, khiến người dân phải chịu cảnh trăm họ lâm than.” Do đó thứ gì quan trọng hơn danh dự của Khổng phu tử? Là gì? Tính mạng của người dân. Cho nên, một nguyên tắc chỉ đạo cao nhất mà chúng ta học tập Phật pháp Đại thừa, đó gọi là niệm niệm vì chúng sanh. Làm thế nào để có thể đối tốt với chúng sanh, bạn sẽ biết thông quyền đạt biến, nên khai giới, mở phương tiện nói dối, bạn đã khai rồi. Mà những điều này đều phải trải qua một số việc thì bạn mới có thể tích lũy được cách đối nhân xử thế. Về thơ Đường, chúng tôi không khuyến khích học thuộc lòng trước, bởi vì trong thơ có quá nhiều tình cảm. Trong trước thuật của hoàng đế Khang Hy có nói, các con cháu của ông trước 20 tuổi không được đọc thơ. Vì sao vậy? Bởi vì, lý trí của con người không biết phải mất mấy mươi năm mới hình thành được vững chắc, nhưng tình cảm của con người không cần dạy cũng tự có. Tôi cũng từng nói qua trong khóa học, tôi chưa từng yêu đương, nhưng hát tình ca vẫn có thể khiến những người bên dưới rơi nước mắt, không cần học cũng biết. Nên rõ ràng là chẳng có gì khổ, bị những ca khúc đó ảnh hưởng, cảm thấy càng ngày càng khổ, rồi mang đầy tâm trạng, nếu mang đầy tâm trạng sẽ dễ hành động theo cảm tính. Cho nên, chúng ta xem thử người trẻ thời nay như thế nào? Haiz!

Trước đây, nhìn vào phong khí xã hội của một khu vực nào đó, chỉ cần nghe một chút bài hát mà người nơi đó đang hát thì biết ngay. Có câu: “thay đổi phong tục, không gì tốt bằng âm nhạc”, âm nhạc có thể thay đổi phong tục, âm nhạc cũng có thể làm bại hoại phong khí xã hội. Vậy nên, xã hội bây giờ như thế nào? Hãy cùng chúng tôi xem thử top 10 bài hát trên bảng xếp hạng đang hát gì thì biết. Vì sao ở thời điểm tiểu học cần phải dạy các em làm thế nào để phán đoán đúng đối tượng? Bởi vì sau khi vào cấp hai thì thế nào? Rất nhiều bản tình ca hể hát lên thì chẳng còn lý trí, nên phải rào đón trước. Vì vậy, khi đọc cổ văn thì thơ Đường không được xếp ở phía trước.

Chúng ta xem Tứ Khố Toàn Thư, kinh, sử, tử, tập, tập là thuộc về thể loại văn học, văn học được xếp ở phía sau. Quan trọng nhất là bắt đầu từ đâu? Kinh

điển. Tiếp đến chính là lịch sử, bởi vì lịch sử là biểu diễn kinh điển, vì vậy chúng ta mới đọc Những Câu Chuyện Giáo Dục Đạo Đức. Lại tới “tử”, *tử* này là để phát triển *kinh* thêm bước nữa. Bởi vì kinh sách Nho giáo đã được lưu truyền hàng ngàn năm, cho nên người đọc sách ở các triều đại đều sẽ viết chú giải [theo ngôn từ] ở triều đại đó của họ. Bây giờ bảo bạn đi xem chú giải đời Tống, bạn xem có hiểu không? Hơi hiểu, có thể cũng không hiểu lắm; nhưng nếu xem chú giải thời Thanh, có thể sẽ dễ hiểu hơn.

Hỏi: Xin hỏi thầy, hiện nay có rất nhiều gia đình nhỏ, không phải ba thế hệ sống chung dưới một mái nhà, hoặc cha mẹ đã mất, cho nên không cách nào thực hiện được điều dạy hiếu thuận cha mẹ mà trong Đệ Tử Quy nói, xin hỏi nên dùng nhận thức hay phương pháp thế nào để dạy bảo thế hệ sau?

Trả lời: Gốc rễ của hiếu ở chỗ không quên cội nguồn và nhớ ơn, đây là bản tính vốn có của con người. Vì vậy, mặc dù ba mẹ họ đã qua đời, luôn có trưởng bối chăm sóc họ. Vị trưởng lão này chăm sóc họ, có thể khiến họ học nhớ ơn, học báo đáp ơn. Ngoài ra, không phải ba thế hệ sống chung dưới một mái nhà, mà là một gia đình nhỏ, đó cũng là việc do con người tạo nên. Ví dụ như, có thể không thường xuyên trở về quê quán, thăm hỏi tiền bối, vậy ví dụ như mỗi lần lúc chúng ta gửi tiền cho ba mẹ, bạn đưa con của bạn đi cùng, thậm chí dạy chúng cách điền thông tin vào phiếu chuyển tiền. Để chúng biết rằng, chúng ta luôn quan tâm đến cuộc sống của ông bà. Nhiều khi thời tiết thay đổi, có con đang ở bên cạnh, thì chúng ta gọi điện thoại hỏi ba mẹ xem có mặc nhiều quần áo không. Sớm chiều thăm hỏi, bạn có thể biểu diễn cho chúng xem.

Rồi, hễ rảnh là chạy xe về thăm ba mẹ, dù không ở cùng nhau, nhưng cũng có thể thực hành đạo hiếu. Về thăm ba mẹ, không ở chỗ số lần, mà là mỗi lần về bạn đều hết mực thành tâm hiếu thảo, trẻ nhỏ rất nhạy cảm, đều có thể như thế nào? Đều có thể cảm nhận được. Nếu bạn chỉ làm hình thức thì cảm nhận của con trẻ sẽ không được rõ ràng. Ở khóa học trước chúng tôi cũng từng nêu, có người thật sự rất hay về, nhưng vừa vào cửa liền mở báo ra, ngồi đó chờ cơm, ăn xong liền nói: “Mẹ, con phải về rồi.” Họ ra về rồi thì hai ông bà cụ ngồi chết trân trên sofa, nếu vậy không về còn tốt hơn! Trọng thực chất, không trọng hình thức, điều này quan trọng. Vì vậy hãy dùng chân tâm, đức hạnh của mình để đối đãi, không nên chỉ chú trọng vẻ bề ngoài trong hành vi mà thôi.

Hỏi: Xin hỏi thầy, nếu nhà trường cũng không tán thành Đệ Tử Quy, và phụ huynh cũng lấy việc học lên cao làm nhiệm vụ của mình, là thầy cô giáo thì

trong hoàn cảnh như vậy phải làm sao để làm tròn trách nhiệm của mình? Có phương tiện khéo léo nào không?

Trả lời: Nhà trường không tán thành là chuyện bình thường, phụ huynh lấy chủ nghĩa thắng học làm nhiệm vụ của mình cũng là chuyện bình thường, không dạy mà! Có đúng không? Họ đều như vậy cũng là chuyện rất bình thường. Cho nên, lúc này dạy giáo viên của trường là quan trọng, bởi vì phụ huynh cũng không hiểu nhiều về giáo dục lắm; còn giáo viên chúng ta đã học 4 năm, đã học *giáo dục học* mấy năm rồi nên biết rõ hơn phụ huynh. Khi giáo viên dạy Đệ Tử Quy cho trẻ, dạy chúng hiểu thuận, thì ai là người cảm nhận được rõ ràng nhất? Dĩ nhiên là cha mẹ của chúng! Khi phụ huynh được nếm quả ngọt thì như thế nào? Thì tự nhiên họ sẽ ủng hộ thầy cô giáo. Cho nên hiện tại nếu bạn đi như vậy, bạn cũng phải nhìn được cảnh tương lai ở đâu? Cảnh tương lai chính là trẻ em có đạo đức chắc chắn học tập tốt. Một đứa trẻ có điểm số học tập rất cao chưa chắc đã có đạo đức tốt, hơn nữa chưa chắc nó đã ngoan, bởi vì chúng đối mặt với việc học, không để tâm ở làm người làm việc, mà trong đầu chỉ có điểm số, vậy thì khó mà học làm người được.

Ở đây có một lá thư, đợi lát nữa tôi sẽ đọc cho mọi người nghe. Nhắc đến chuyện một đứa trẻ, từ nhỏ đã không làm việc nhà, sau này gả làm vợ người ta, chồng cô không chịu nổi nữa nên đã ly hôn với cô, lát nữa chúng ta hãy xem một chút. Những đạo lý ứng xử việc đời này đều ảnh hưởng đến cả cuộc đời. Thế nhưng người ta thường đợi đến khi xảy ra chuyện rồi mới nói: “Ôi! Sao có thể như vậy được?” Cho nên, rất nhiều câu nói của chúng ta nói ra rất khó nghe nhưng cũng rất xác đáng, gọi là “không thấy quan tài không rơi lệ”. Thật vậy, nếu một người có thái độ khiêm nhường và tiếp thu lời dạy bảo thì đó là phúc phận hết sức lớn.

Chỉ cần phụ huynh cảm thấy đạo đức của con cái tiến bộ, khi về nhà con cái còn biết giúp phụ huynh xới cơm, có thể làm phụ huynh cảm động đến mức phải như thế nào? Cảm động đến rơi nước mắt, từ trước đến giờ chưa từng ngoan như vậy, tự nhiên bây giờ lại như vậy, phụ huynh sẽ bắt đầu tán thành sự chỉ bảo của thầy cô giáo. Vì vậy, tôi nhớ khi tôi chuẩn bị rời khỏi ngôi trường mà tôi đã ở đó dạy, thì có phụ huynh đến nói: “Thưa thầy, năm nay thầy sẽ đi sao?” Tôi nói: “Vâng, tôi sẽ đi Úc học.” Họ nói: “Cũng có người đang hỏi thăm, mong muốn con cái họ có thể đến lớp của thầy học.” Thực ra, phụ huynh hiện tại vẫn chưa nhận ra tầm quan trọng của việc giáo dục đạo đức, chỉ cần có người, có giáo viên

thực sự xem trọng và làm ra được thì phụ huynh cũng sẽ dần dần xem trọng việc giáo dục đạo đức.

Khi một đứa trẻ có tâm hiếu thì còn cần cầm roi ra bảo nó học bài không? Không cần. Nhưng nếu cầm roi bảo nó học bài thì phải cầm cây roi đó bao lâu? Sao chúng ta cứ phải làm những việc xa vời như thế? Thảo nào già đi rất nhanh, lo nghĩ khiến con người nhanh già. Nếu phụ huynh thực sự xem trọng đạo đức, bầu không khí trong trường sẽ như thế nào? Sẽ thay đổi, do đó phụ huynh vẫn là mẫu chốt, bởi vì có một câu nói thế này: “Con sợ thầy, thầy sợ hiệu trưởng, hiệu trưởng sợ phụ huynh, phụ huynh lại sợ con.” Đã tạo thành một vòng tuần hoàn khép kín, không biết là xấu hay tốt nữa.

Hỏi: Câu hỏi tiếp theo: Thưa thầy! Phổ biến sâu rộng giáo dục thánh hiền có khó lắm không?

Trả lời: Các bạn thân mến, mọi việc khi mới bắt đầu đều gặp nhiều khó khăn, thử thách, thế nhưng khó làm mà có thể làm được thì công đức lớn. Ở thời đại lớn này, vừa lo vừa mừng, lo là sao lại loạn như vậy? Mừng là lập công, tạo dựng sự nghiệp còn đợi đến bao giờ? Đòi người xưa nay ai không chết. Thật ra tốt xấu chỉ ở trong một ý niệm của bạn mà thôi. Các bạn thân mến, đời này chúng ta đã gặp được thánh giáo, đời này đã biết được chỗ đi từ nay về sau, tâm bạn đã an trụ rồi thì còn có gì phải sợ? Cho nên có thể nghe được thánh giáo, tôi đều cảm thấy đời này, tôi đã không thiếu cái gì, không có thua thiệt, sau này toàn tâm toàn sức vì mọi người phục vụ, tâm đã an trụ rồi. Bởi vì cũng hiểu được tất cả đều là mệnh, vậy bạn còn đi tranh cái gì nữa? Thế chẳng phải tự chuốc khổ vào thân sao!

Hỏi: Xin hỏi thầy, hiện nay nền kinh tế đang suy thoái, giữa công việc và thời gian nuôi dạy con cái có sự đánh đổi, nên dùng thái độ và cách làm như thế nào mới có thể chu toàn trách nhiệm nuôi dạy con cái?

Trả lời: Chăm sóc con, không chỉ ở thời gian dài hay ngắn, coi trọng chất lượng quan trọng hơn coi trọng số lượng. Chúng tôi cũng đã đề cập, nếu mỗi ngày dành ra mười, hai mươi phút kiên trì kể Những Câu Chuyện Giáo Dục Đạo Đức cho con bạn nghe, với lại mỗi lần kể thì phải tắt điện thoại di động đi, ai tìm cũng không được, chỉ có cùng con cái thôi. Bạn có thể làm [điều đó] trong ba tháng, năm tháng, mối quan hệ cha con như vậy có tốt không? Chắc chắn là tốt. Bởi vì mối quan hệ giữa cha con có thể trở nên xa lạ, nhất định không phải là chuyện ngày một, ngày hai. Hơn nữa, khi chúng ta không quan tâm đến con cái, lâu ngày,

sức ỳ sẽ như thế nào? Sẽ trôi dạt. Tình cảm gia đình thực sự cần được xây dựng, bạn không xây dựng nó thì tất nhiên nó sẽ ngày càng phai nhạt.

Và chúng ta hãy hồi tưởng một chút, như thế hệ cha tôi, cha có ở nhà thường xuyên không? Mỗi ngày làm việc rất vất vả! Nhưng vì cha mẹ làm việc rất vất vả nên con cái đều thấy được nỗi vất vả đó. Vậy tại sao trẻ em bây giờ dạy không tốt được? Vì cha mẹ dường như đi làm cũng không vất vả gì, mỗi ngày đều ngủ muộn hơn chúng, có thể họ thường xuyên ra ngoài, vì có tiền mà, mua sắm đủ thứ! Vì vậy, nếu bạn thật sự hi sinh cho gia đình này thì trẻ nhỏ sẽ cảm nhận được.

Chúng tôi có rất nhiều người bạn rất xuất sắc, cha của họ qua đời rất sớm, họ được mẹ nuôi lớn. Một bà mẹ phải nuôi hai, ba đứa con nhỏ, có vất vả không? Vất vả chứ! Việc kiếm tiền chiếm hơn phân nửa thời gian của bà, thế nhưng khi một người mẹ có quyết tâm và lòng can đảm như vậy, sẵn sàng gánh vác trách nhiệm nặng nề trong việc giáo dục con cái, chỉ là một quyết tâm này của bà, mà con cái của bà rất kính trọng bà. Người mẹ còn biểu diễn ý chí kiên định không bị dao động, biểu diễn một loại dũng khí cho con cái xem. Vì vậy, mấy bạn học của tôi sau này trở thành giáo viên, họ đều nói với mẹ của họ: “Mẹ không cần làm việc nữa, con sẽ nuôi mẹ.” Thế nên bạn thấy đấy, sau mấy mươi năm vất vả, lúc về già cũng rất tốt. Vì vậy, đời người đừng mong có được một ván cờ tốt vượt trội, điều quan trọng nhất là cho dù ván cờ này không dễ chơi, nhưng chúng ta vẫn có thể chơi sinh động, đảm bảo tuổi trung niên bạn sẽ rất tốt. Cho nên, vẫn là ở tâm lòng chân thành hi sinh cho gia đình và con cái.

Ở đây có một bài viết, xin phép đọc cho mọi người nghe một chút. Người bạn này, khá hiếm thấy, chúng ta không nên bỏ qua bất kỳ một cơ hội có thể cúng dường pháp nào. Rất nhiều thầy cô đều hỏi tôi, họ nói: “Thầy Thái à, thầy giảng bài rất được hoan nghênh.” Tôi nói: “giảng bài được hoan nghênh, không phải ở bục giảng luyện được, mà ở đâu luyện được? Bởi vì từ nhỏ tôi đã có biệt danh gì? Quá nhiệt tình, nên bình thường hề thấy có cơ hội thì mau chóng giảng cho người ta liền, có lúc, chẳng hạn tôi đi lễ Phật, đúng lúc tôi đang lạy tượng Phật, lạy xuống, người bên cạnh nhìn tôi và nói rằng: “Anh lạy trông rất có dáng vẻ đó!”, thế là tôi lập tức giảng giải cho họ ngay, lại còn dẫn họ ra bên ngoài xem, đây gọi là tứ đại thiên vương, đây là biểu pháp đấy. Mọi nơi đều đang thế nào? Đều đang luyện tập, đó gọi là thời bình như thời chiến.

Sau đó tôi sẽ không bỏ lỡ một cơ hội cúng dường pháp nào. Tôi nói với nhiều giáo viên rằng: “Lần này chúng ta ở đây giảng bài, sau này sẽ dịch sang

ngôn ngữ của các nước khác, vì vậy sẽ có người của rất nhiều quốc gia nhìn thấy, các bạn có ví dụ hay thì phải kể cho tôi nhé.” Qua mấy ngày sau, họ không có ví dụ nào cả, tôi gọi cho họ và nói: “Sao các bạn không có ví dụ nào cả vậy?” Họ nói: “thầy à, thầy có nhiều ví dụ như vậy rồi, còn cần ví dụ của chúng tôi sao?” Tôi nói: “các bạn có cơ hội tốt như vậy mà không trân trọng, bỏ đi ví dụ hay”, có thể khiến cho phụ huynh của mỗi một bạn vừa nghe liền rất có cảm nhận, hiểu được và phản tỉnh. Câu chuyện đó của họ đã cúng dường biết bao nhiêu người? Tính không hết, cơ hội cúng dường pháp tốt như vậy mà không làm. Vì vậy, bạn cúng dường pháp càng nhiều thì trí tuệ và sự thông minh sẽ như thế nào? Sẽ càng lớn.

Tôi nhớ, tôi đến một trường học, tình cờ gặp một người bạn, anh ấy là một người bình thường, cảm thấy thần kinh của mình không bình thường lắm. Nhưng tôi không cảm thấy thần kinh anh có vấn đề, vì tôi cảm thấy anh ấy ít phiền não hơn chúng tôi rất nhiều, ngược lại, có thể thần kinh của chúng tôi còn rắc rối hơn. Kết quả khi nhìn thấy tôi, anh ta lập tức chào tôi toàn là những lời hạ tiện, thế nhưng tuy là lời hạ tiện nhưng thái độ như thế nào? Rất thân thiện, đó cũng là chào hỏi, không nên chấp trước. Nhưng sau này mỗi lần tôi nhìn thấy anh ấy, tôi liền A-di-đà Phạt với anh. Sau vài lần như vậy, anh ấy lại chào tôi bằng những lời chửi mắng hạ tiện, tôi bèn nói: Tôi đã đều nói A-di-đà Phạt với bạn, sau này bạn cũng phải A-di-đà Phạt với tôi. Kết quả, anh ta đã thử nói: “A-di-đà Phạt”, có chút đổi phỏ, nhưng phải động viên từ từ. Sau này nhìn thấy tôi đều là A-di-đà Phạt, a-lại-da thức như thế nào? Tôi chỉ sợ đời này mình chẳng thành tựu, không sợ sau này không thể cùng anh ấy đồng sanh cõi Cực Lạc. Bởi vì chúng tôi đã rất vui vẻ kết pháp duyên này với anh ấy, lần sau gặp mặt nhất định sẽ có thể khế nhập. Sau này, từ đằng xa nhìn thấy tôi thì anh liền A-di-đà Phạt. Vì vậy, đừng bỏ lỡ cơ hội kết pháp duyên tốt với chúng sinh, như vậy chúng ta sẽ được pháp duyên thù thắng. Tốt rồi, vậy tiết học này đến đây, cảm ơn tất cả các bạn!